

Sygn. akt IV CSK 215/10

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSA Anna Kozłowska

Protokolant Katarzyna Jóskowiak

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa
przeciwko M. Fabryce Zintegrowanych Systemów Opomiarowania
i Rozliczeń Spółce z o.o. w T.
o ustalenie,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej
w dniu 21 października 2010 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 17 listopada 2009 r.,

1. oddała skargę kasacyjną,
2. zasądza od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy, po rozpoznaniu sprawy z powództwa Skarbu Państwa – Ministra Skarbu Państwa przeciwko spółce pod firmą „M.” Fabryka Zintegrowanych Systemów Opomiarowania i Rozliczeń sp. z o.o., wyrokiem z dnia 10 czerwca 2009 r. ustalił, że powodowi przysługuje prawo do wykonywania uprawnień majątkowych i korporacyjnych z 940 udziałów spółki M. – T. sp. z o.o. o łącznej wartości nominalnej 470 000 zł.

Sąd ten ustalił, że powód jest współnikiem spółki M. – T. sp. z o.o. i posiada w niej 940 udziałów o łącznej wartości 470 000 zł. Drugim współnikiem – obok powoda – jest M. S. sp. z o.o., która ma 1328 udziałów o łącznej wartości 664 000 zł.

W dniu 22 grudnia 2000 r. powód zawarł ze spółką „M. – I.” sp. z o.o. (obecnie: „M.” Fabryka Zintegrowanych Systemów Opomiarowania i Rozliczeń sp. z o.o.), na czas oznaczony od dnia 1 stycznia 2001 r. do dnia 31 grudnia 2010 r., umowę o oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania, na podstawie której oddał pozwanej do odpłatnego korzystania i pobierania pożytków zespół składników materialnych i niematerialnych, tworzących przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 55¹ k.c., należące wcześniej do przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Fabryka Wodomierzy i Zegarów „M.” Jednym ze składników objętych umową były udziały w spółce M. – T. sp. z o.o.

W dniu 21 marca 2007 r. powód, powołując się na postanowienia § 15 lit. a) i g) umowy, złożył oświadczenie o jej wypowiedzeniu ze skutkiem natychmiastowym w związku z zaleganiem przez pozwaną z opłatą dwóch kolejnych rat kwartalnych oraz zaległościami w opłatach publicznoprawnych. Pozwana odmówiła zwrotu przedmiotu umowy, podnosząc, że nadal przysługuje jej prawo do wykonywania uprawnień majątkowych i korporacyjnych z 940 udziałów stanowiących własność powoda.

Sąd Okręgowy stwierdził, że sporna była jedynie ocena prawna przedstawionego stanu faktycznego. Podkreślił, że umowa z dnia 22 grudnia 2000 r. została zawarta na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 3 oraz art. 51 i 52 ustawy

z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 118, poz. 561 ze zm.; obecnie: ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji, jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm. – dalej: „u.k.p.”), dlatego, zgodnie z art. 40 ust. 1 tej ustawy, pozwana, wstąpiła we wszelkie prawa i obowiązki przedsiębiorstwa państwowego, bez względu na charakter stosunku prawnego, z którego te prawa i obowiązki wynikają. W czasie trwania umowy o oddaniu przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania, pozwanej przysługiwało tym samym prawo do wykonywania uprawnień majątkowych i korporacyjnych z udziałów powoda w spółce Metron – Term i z prawa tego pozwana korzystała.

Oceniając skuteczność oświadczenia powoda z dnia 21 marca 2007 r., Sąd Okręgowy podkreślił, że powód miał prawo wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym w przypadku zalegania przez pozwaną z opłatą dwóch kolejnych rat (§ 15 lit. a umowy), a także w przypadku nieuiszczania przez pozwaną świadczeń publicznych związanych z przedmiotem umowy, takich jak podatki i opłaty do Urzędu Skarbowego, urzędów administracji rządowej i samorządowej (§ 15 lit. g umowy). W zakresie nieuregulowanym w umowie miały do niej zastosowanie przepisy art. 693 i nast. k.c. W odniesieniu zatem do wypowiedzenia na podstawie wskazanej w § 15 lit. a) znajdował zastosowanie art. 703 k.c., który uzależnia dopuszczalność wypowiedzenia umowy dzierżawy bez zachowania terminu wypowiedzenia w razie zwłoki z zapłatą czynszu za dwa pełne okresy płatności od uprzedzenia dzierżawcy i udzielenia mu dodatkowego trzymiesięcznego terminu do zapłaty zaległego czynszu. Powód nie wykazał, by udzielił pozwanej takiego terminu, wobec czego wypowiedzenie dokonane z powołaniem się na podstawę przewidzianą w § 15 lit. a) umowy nie było skuteczne.

W § 15 lit. g) umowy strony przewidziały jednak odrębną podstawę wypowiedzenia, do której art. 703 k.c. nie ma zastosowania, a pozwana nie kwestionowała, że zalega z uiszczeniem opłat publicznoprawnych. W tej sytuacji wypowiedzenie dokonane na podstawie wskazanej w § 15 lit. g) umowy trzeba uznać za skuteczne.

Apelację pozwanej od tego wyroku Sąd Apelacyjny oddalił wyrokiem z dnia 17 listopada 2009 r., podzielając stanowisko Sądu pierwszej instancji, że z chwilą rozwiązania umowy pozwana utraciła prawo do wykonywania uprawnień majątkowych i korporacyjnych z udziałów powoda w spółce M. – T. sp. z o.o. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, trzeba rozróżnić ciężące na pozwanej obowiązki zapłaty rat kapitałowych i opłat publicznoprawnych, gdyż stanowiły one odrębną kategorię świadczeń. Potwierdzeniem tego jest regulacja zawarta w art. 702 k.c., zgodnie z którą w umowie dzierżawy można zastrzec, że oprócz czynszu dzierżawca będzie obowiązany uiszczać podatki i inne ciężary związane z własnością lub z posiadaniem przedmiotu dzierżawy. Art. 703 k.c. odnosi się jedynie do zwłoki z zapłatą czynszu, a nie do zwłoki z zapłatą wszelkich świadczeń pieniężnych obciążających dzierżawcę. Powód był zatem uprawniony do wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym z powodu zwłoki z zapłatą świadczeń publicznoprawnych, bez udzielania pozwanej dodatkowego terminu do ich uiszczenia.

Gdyby przyjąć, że art. 703 k.c. odnosi się również do opłat publicznoprawnych, jako wchodzących w zakres szeroko rozumianego czynszu, to zaniechanie udzielenia pozwanej dodatkowego terminu nie mogłoby skutkować zmianą podjętego rozstrzygnięcia, ponieważ naruszenie powołanego przepisu powoduje jedynie bezskuteczność czasową dokonanego wypowiedzenia. Oznacza to, że gdyby pozwana w ciągu trzech miesięcy uregulowała zaległe raty kapitałowe i zaległe świadczenia publicznoprawne, skutki dokonanego wypowiedzenia zostałyby zniweczone. Po bezskutecznym upływie tego terminu dokonane wypowiedzenie stało się skuteczne, wobec czego umowa ulegała rozwiązaniu z końcem czerwca 2007 r.

Sąd Apelacyjny uznał za pozbawiony racji zarzut sprzeczności żądania powoda z art. 5 k.c. oparty na twierdzeniach, że dokonana przez powoda w sierpniu 2001 r. podwyżka opłat legalizacyjnych na produkowane przez pozwaną urządzenia pomiarowe spowodowała uszczerbek w jej interesach. Podwyższenie opłat legalizacyjnych mogło bowiem podlegać ocenie w sprawie o oznaczenie sposobu wykonania umowy lub wysokości świadczenia, wszczętej na podstawie

art. 357¹ k.c. Pozwana jednak nie wystąpiła z takim żądaniem do czasu wypowiedzenia umowy.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego pozwana, powołując się na podstawę określoną w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c., wniosła o jego uchylenie i zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji przez oddalenie powództwa ewentualnie o uchylenie wyroków obu Sądów i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. W ramach powołanej podstawy kasacyjnej wskazała na naruszenie przepisów: art. 5 k.c. przez przyjęcie, że negatywną przesłanką stwierdzenia nadużycia prawa przez powoda jest pasywność pozwanej, polegająca na nieskorzystaniu z możliwości sądowego dochodzenia swych praw, art. 65 k.c. przez błędną wykładnię § 15 umowy, prowadzącą do uznania, że opłaty, o których mowa w § 15 lit. g umowy, nie wchodzą w zakres czynszu, pomimo ich tożsamości podmiotowej i przedmiotowej oraz w zakresie charakteru więzi obligacyjnej w stosunku do rat kapitałowych, art. 703 k.c. przez przyjęcie, że odpowiednikiem czynszu w rozumieniu tego przepisu są na gruncie zawartej przez strony umowy jedynie raty kapitałowe oraz że uchybienie obowiązкови wynikającemu z art. 703 zd. drugie k.c. powoduje jedynie czasową, a nie całkowitą bezskuteczność dokonanego wypowiedzenia, i art. 353¹ k.c. przez przyjęcie, że postanowienia § 15 lit. a) i g) umowy nie sprzeciwiają się przepisom ustawy oraz właściwości (naturze) stosunku umownego łączącego strony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozważenia w pierwszej kolejności wymaga zarzut naruszenia art. 65 k.c. przez błędną wykładnię postanowień § 15 lit. a) i g) umowy z dnia 22 grudnia 2000 r. o oddaniu przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania, co – zdaniem skarżącej – doprowadziło do uznania, że opłaty wymienione w § 15 lit. g) nie wchodzą w zakres czynszu dzierżawnego *sensu largo* pomimo ich tożsamości podmiotowej i przedmiotowej oraz w zakresie charakteru więzi obligacyjnej w stosunku do rat kapitałowych.

Odnosząc się do tego zarzutu trzeba zauważyć, że wykładnia oświadczeń woli polega na ustaleniu ich znaczenia, ma ona więc na celu ustalenie prawnie wiążącego znaczenia oświadczenia woli, a nie dokonanie jego kwalifikacji prawnej.

W niniejszej sprawie spór nie dotyczył sposobu rozumienia postanowień § 15 lit. a) i g) umowy, lecz oceny charakteru prawnego opłat wymienionych w § 15 lit. g), chodziło bowiem o rozstrzygnięcie, czy opłaty te mogą być uznane za czynsz w rozumieniu art. 703 k.c. Skoro kontrowersja dotyczyła jedynie kwalifikacji prawnej opłat, ewentualne błędy popełnione w tym zakresie są błędami w subsumcji, a nie w zakresie wykładni umowy. Dostrzegła to również skarżąca, formułując dodatkowo zarzut naruszenia art. 703 k.c. przez przyjęcie, że odpowiednikiem czynszu w rozumieniu tego przepisu są jedynie raty kapitałowe. Zarzut naruszenia art. 65 k.c. trzeba zatem uznać za niezasadniony.

Umowa o oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania, zawarta na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 3 oraz art. 51 i 52 u.k.p., jest umową nienazwaną, która skupia elementy treści różnych umów nazwanych. Z braku przepisów szczególnych, prawne konsekwencje umów nienazwanych mogą być w zasadzie oceniane tylko według przepisów o umowach w ogólności oraz przepisów części ogólnej prawa zobowiązań. Gdy chodzi o wykraczające poza nie zagadnienia szczególne, właściwe dla umowy o oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania, w doktrynie dopuszcza się stosowanie w drodze analogii przepisów umów nazwanych, których elementy umowa ta zawiera. W niniejszej sprawie kwestię tę przesądziły same strony, postanawiając, że do zawartej przez nie umowy mają zastosowanie przepisy art. 693 i nast. k.c. dotyczące umowy dzierżawy.

W ujęciu art. 693 i nast. k.c. konieczną cechą dzierżawy jest odpłatność i wzajemność świadczeń wynikających z umowy stron, wydzierżawiający zobowiązuje się bowiem oddać dzierżawcy rzecz lub prawo do używania i pobierania pożytków, a dzierżawca płacić wydzierżawiającemu czynsz. Zgodnie z art. 693 § 2 k.c., czynsz może być zastrzeżony w pieniądzu lub świadczeniach innego rodzaju. Może być również oznaczony w ułamkowej części pożytków. W art. 702 k.c. ustawodawca wskazał ponadto na możliwość zastrzeżenia w umowie, że oprócz czynszu dzierżawca będzie zobowiązany uiszczać podatki i inne ciężary związane z własnością lub posiadaniem przedmiotu dzierżawy oraz ponosić koszty jego ubezpieczenia. Zastrzeżony w umowie obowiązek zapłaty przez dzierżawcę – oprócz czynszu w pieniądzu – podatków

i innych należności, które zwykle obciążają wydzierżawiającego, jest niewątpliwie elementem odpłatności za korzystanie z przedmiotu dzierżawy.

Zgodnie z art. 703 k.c., jeżeli dzierżawca dopuszcza się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności, a w wypadku gdy czynsz jest płatny rocznie, jeżeli dopuszcza się zwłoki z zapłatą ponad trzy miesiące, wydzierżawiający może dzierżawę wypowiedzieć bez zachowania terminu wypowiedzenia. Jednakże wydzierżawiający powinien uprzedzić dzierżawcę, udzielając mu dodatkowego trzymiesięcznego terminu do zapłaty zaległego czynszu. W przytoczonym przepisie jest wprawdzie mowa jedynie o zwłoce z zapłatą czynszu, trzeba jednak zgodzić się z wywodami skarżącej, że – w sytuacji, w której dzierżawca zobowiązał się oprócz czynszu uiszczać podatki i inne ciężary związane z własnością przedmiotu dzierżawy – przepis ten ma zastosowanie także do zwłoki z zapłatą podatków i innych należności. Świadczenia te bowiem spełniają ten sam cel, gdyż łącznie z czynszem zastrzeżonym w pieniądzech stanowią odpłatność za korzystanie z przedmiotu dzierżawy.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy, trzeba przyjąć, że art. 703 k.c., który z woli stron ma odpowiednie zastosowanie do zawartej przez nie umowy o oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania, dotyczy zarówno zwłoki z zapłatą rat kwartalnych (§ 15 lit. a umowy), jak i zwłoki z zapłatą podatków i innych świadczeń publicznoprawnych (§ 15 lit. g umowy). Na identycznym stanowisku stanął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 marca 2010 r., II CSK 454/09, przyjmując, że wypowiedzenie dzierżawy w sposób określony w art. 703 k.c. może dotyczyć także sytuacji, w której dzierżawca nie wykonuje zastrzeżonego w umowie obowiązku regulowania należności publicznoprawnych (zob. Biul. SN 2010, nr 5, s. 13). W tym zakresie zatem podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 703 k.c. jest uzasadniony.

Dla oceny trafności podjętego rozstrzygnięcia istotne znaczenie ma kwestia skutków naruszenia art. 703 zd. drugie k.c. Skarżąca – podnosząc zarzut obrazy powołanego przepisu przez zaniechanie udzielenia jej dodatkowego trzymiesięcznego terminu do zapłaty zaległych należności – przyjmuje, że dokonane przez powoda wypowiedzenie umowy bez zachowania terminu

wypowiedzenia stanowi czynność prawną sprzeczną z ustawą, która – zgodnie z art. 58 § 1 k.c. – jest dotknięta bezwzględną nieważnością.

Podjmując ten problem wypada przypomnieć, że był on już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego na gruncie podobnej regulacji zawartej w art. 687 k.c. Według tego przepisu, jeżeli najemca lokalu dopuszcza się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności, a wynajmujący zamierza najem wypowiedzieć bez zachowania terminów wypowiedzenia, powinien on uprzedzić najemcę na piśmie, udzielając mu dodatkowego terminu miesięcznego do zapłaty zaległego czynszu. W uchwale z dnia 22 lutego 1967 r., III CZP 113/66, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że jeżeli najemca lokalu dopuścił się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności, a wynajmujący – bez uprzedzenia najemcy na piśmie o zamierzonym z tego powodu wypowiedzeniu najmu bez zachowania terminów wypowiedzenia i bez udzielenia najemcy dodatkowego terminu miesięcznego do zapłaty zaległego czynszu – wniósł pozew o natychmiastowe rozwiązanie najmu i orzeczenie eksmisji najemcy z lokalu, powództwo jest nieuzasadnione. Jednakże sąd nie może oddalić powództwa, jeżeli stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy wskazuje, że pozwany mimo wyrażonej w pozwie woli powoda wypowiedzenia najmu bez zachowania terminów wypowiedzenia i mimo upływu terminu miesięcznego od doręczenia mu pozwu nie zapłacił zaległego czynszu (zob. OSNCP 1967, nr 6, poz. 102).

Stanowisko takie wyrażane było również w doktrynie. Podkreślano, że wniesienie pozwu o natychmiastowe rozwiązanie najmu i orzeczenie eksmisji najemcy można uznać za spełnienie wymagania uprzedzenia najemcy na piśmie i udzielenia mu dodatkowego miesięcznego terminu do zapłaty zaległego czynszu oraz że interes prawny najemcy będzie dostatecznie chroniony przez to, że wyłączy się możliwość rozwiązania najmu przed upływem miesiąca od chwili złożenia najemcy oświadczenia wynajmującego zawierającego uprzedzenie o zamiarze niezwłocznego wypowiedzenia najmu. Przyjmowano też, że wskazania zawarte w powołanej uchwale Sądu Najwyższego dotyczą w równej mierze wszelkich pozasądowych pisemnych wypowiedzeń najmu lokali, w których wynajmujący oświadcza wolę natychmiastowego rozwiązania najmu z tej przyczyny, że najemca popadł w zwłokę z zapłatą co najmniej dwóch rat czynszowych. Także takie

wypowiedzenia traktować należy jako uprzedzenia o zamiarze wypowiedzenia najmu po bezskutecznym upływie dodatkowego terminu miesięcznego. Podkreślano jednak, że dla zakończenia stosunku najmu wynajmujący będzie musiał po upływie miesięcznego terminu złożyć jeszcze jedno – tym razem w pełni skuteczne – wypowiedzenie najmu, art. 687 k.c. odróżnia bowiem oświadczenie uprzedzające o zamiarze natychmiastowego wypowiedzenia od samego wypowiedzenia. Wypowiedzenie ze skutkiem natychmiastowym nie wymaga jednak zachowania żadnej formy szczególnej, wobec czego może znaleźć wyraz w każdym zachowaniu się wynajmującego, które w sposób dostateczny ujawnia wolę natychmiastowego zakończenia najmu (art. 60 k.c.). Popieranie więc powództwa o eksmisję po upływie miesiąca może być uznane za definitywne wypowiedzenie najmu.

Podzielając przedstawiony kierunek wykładni, trzeba stwierdzić, że brak argumentów przemawiających za udzieleniem dzierżawcy niewywiążącemu się ze swych obowiązków dalej idącej ochrony od tej, z której korzysta najemca lokalu. Art. 703 zd. drugie k.c., wprowadzający obowiązek udzielenia dzierżawcy dodatkowego trzymiesięcznego terminu do zapłaty zaległego czynszu ma na celu wyłącznie ochronę interesów dzierżawcy. Wynika z niego jedynie zakaz ustalania krótszego od trzymiesięcznego terminu dodatkowego do zapłaty zaległego czynszu. Interes dzierżawcy będzie więc wystarczająco chroniony przez to, że wyłączy się możliwość rozwiązania umowy przed upływem trzech miesięcy od uprzedzenia dzierżawcy o zamiarze niezwłocznego wypowiedzenia dzierżawy. Postulowana zatem przez skarżącą sankcja bezwzględnej nieważności wypowiedzenia dokonanego z naruszeniem art. 703 zd. drugie k.c. nie byłaby uzasadniona z punktu widzenia funkcji tego przepisu.

W sytuacji, w której powód złożył oświadczenie o niezwłocznym wypowiedzeniu umowy o oddaniu przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania, bez dopełnienia obowiązku przewidzianego w art. 703 zd. drugie k.c., i zażądał zwrotu przedmiotu tej umowy, trzeba przyjąć, że uczynił zadość obowiązkowi uprzedzenia o zamiarze wypowiedzenia po bezskutecznym upływie dodatkowego trzymiesięcznego terminu. Skarżąca nie uregulowała zaległych świadczeń w ciągu trzech miesięcy od złożenia jej wspomnianego oświadczenia, a późniejsze

działania powoda, łącznie z wniesieniem pozwu w niniejszej sprawie, w sposób dostateczny ujawniły jego wolę natychmiastowego rozwiązania umowy z dnia 22 grudnia 2000 r. Trzeba podkreślić, iż skarżąca nie kwestionowała tego, że oświadczenie z dnia 21 marca 2007 r. o niezwłocznym wypowiedzeniu umowy zostało jej przez powoda złożone.

Zarzut naruszenia art. 353¹ k.c. przez przyjęcie, że postanowienia § 15 lit. a) i g) umowy nie sprzeciwiają się przepisom ustawy oraz właściwości (naturze) stosunku umownego łączącego strony, nie może odnieść zamierzonego skutku, ponieważ skuteczność dokonanego przez powoda wypowiedzenia umowy bez zachowania terminu wypowiedzenia była przez Sądy Orzekające oceniana na podstawie przesłanek określonych w art. 703 k.c., a nie na podstawie zakwestionowanych przez skarżącą postanowień umowy.

Trzeba jednak dodać, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 lipca 2010 r., IV CSK 33/10 (nie publ.), po dokonaniu analizy dotychczasowego orzecznictwa oraz poglądów prezentowanych w doktrynie, stanął na stanowisku, że art. 703 k.c. jest przepisem względnie obowiązującym, w związku z czym strony umowy dzierżawy mogą odmiennie uregulować skutki zwłoki dzierżawcy z zapłatą czynszu, a powołany przepis ma zastosowanie tylko wtedy, gdy strony nie zawarły w tej kwestii żadnych postanowień. Przyjęcie tego stanowiska oznaczałoby, że dokonane przez powoda wypowiedzenie umowy bez zachowania terminu wypowiedzenia, z powołaniem się na postanowienia zarówno § 15 lit. a), jak i § 15 lit. g) umowy, było skuteczne bez udzielenia skarżącej dodatkowego trzymiesięcznego terminu do zapłaty zaległego czynszu.

Pozbawiony racji jest też zarzut naruszenia art. 5 k.c. przez przyjęcie, że negatywną przesłanką stwierdzenia nadużycia prawa przez powoda jest pasywność skarżącej, polegająca na nieskorzystaniu przez nią z możliwości obrony swych praw. W uzasadnieniu tego zarzutu skarżąca przytoczyła nowe okoliczności, które nie znajdują odzwierciedlenia w ustaleniach faktycznych przyjętych przez Sąd Apelacyjny za podstawę wyroku. Okoliczności te pozostać muszą bez znaczenia, zgodnie bowiem z art. 398¹³ § 2 k.p.c., w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest

związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Oceniając zasadność odmowy uznania dokonanego przez powoda wypowiedzenia za nadużycie prawa, trzeba podkreślić, że unormowanie art. 5 k.c. ma charakter wyjątkowy i znajduje zastosowanie tylko w wypadku zajścia okoliczności rażących i nieakceptowanych ze względów aksjologicznych. Nie jest wskazaniem takiej okoliczności powołanie się przez skarżącą na podwyższenie opłat legalizacyjnych. Gdyby istotnie oznaczało ono nadzwyczajną zmianę stosunków, powodującą nadmierną trudność w spełnieniu świadczenia, skarżąca po 2001 r. skorzystałaby z możliwości powołania się na art. 357¹ k.c. Nie miała wprawdzie obowiązku występowania z odnośnym żądaniem, jednak bez przejawienia przez nią takiej inicjatywy powód miał prawo oczekiwać spełnienia świadczenia w wysokości określonej w umowie.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną, postanawiając o kosztach postępowania kasacyjnego po myśli art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 w związku z art. 391 § 1 i 398²¹ k.p.c.